Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda)

13. detsember 2017*

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika - Iraani vastu suunatud piiravad meetmed tuumarelvade leviku tõkestamiseks - Rahaliste vahendite külmutamine - Põhjendamiskohustus - Lepinguväline vastutus - Üksikisikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine

Kohtuasjas T-692/15,

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, asukoht Hamburg (Saksamaa), esindajad: advokaadid M. Schlingmann ja M. Bever,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: M. Bishop ja J.-P. Hix,

kostja,

keda toetab

Euroopa Komisjon, esindajad: S. Bartelt ja R. Tricot, hiljem R. Tricot ja T. Scharf,

menetlusse astuja,

mille ese on ELTL artikli 268 alusel esitatud nõue hüvitada kahju, mis hagejale väidetavalt tekkis esiteks seetõttu, et tema nimi kanti nõukogu 26. juuli 2010. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 668/2010, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 423/2007 (mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid) artikli 7 lõiget 2 (ELT 2010, L 195, lk 25), nõukogu 19. aprilli 2007. aasta määruse (EÜ) nr 423/2007, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT 2007, L 103, lk 1), V lisasse; ja teiseks seetõttu, et tema nimi kanti nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta määrusega (EL) nr 961/2010, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 423/2007 (ELT 2010, L 281, lk 1), määruse nr 961/2010 VIII lisasse,

ÜLDKOHUS (kolmas koda),

koosseisus: president S. Frimodt Nielsen, kohtunikud I. S. Forrester ja E. Perillo (ettekandja),

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

I. Faktid ja vaidluse taust

1 HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (edaspidi „HTTS“ või „hageja“) on Saksa õiguse alusel 2009. aasta märtsis asutatud äriühing, mille asutaja on N. Bateni, kes on selle ainus osanik ja direktor. HTTS tegutseb laevaagendina ja laevade tehnilise haldajana.

2 Käesolev kohtuasi puudutab piiravaid meetmeid, mis on kehtestatud selleks, et avaldada survet Iraani Islamivabariigile, et see riik lõpetaks tuumarelvade leviku tõkestamise seisukohast tundliku tuumaenergiaalase tegevuse ja tuumarelvade kandesüsteemide väljatöötamise (edaspidi „tuumarelvade levik“). Täpsemalt on see osa kohtuasjadest, mis käsitlevad meetmeid laevandusettevõtja Islamic Republic of Iran Shipping Lines (edaspidi „IRISL“) vastu ning selle ettevõtjaga väidetavalt seotud füüsiliste või juriidiliste isikute vastu, kelle hulgas on Euroopa Liidu Nõukogu sõnul ka HTTS ja veel kaks laevandusettevõtjat Hafize Darya Shipping Lines (edaspidi „HDSL“) ja Safiran Pyam Darya Shipping Lines (edaspidi „SAPID“).

3 HTTSi nime esmakordne kandmine nõukogu 19. aprilli 2007. aasta määruse (EÜ) nr 423/2007, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT 2007, L 103, lk 1), V lisa isikute, üksuste ja asutuste loetellu, kelle suhtes piiravaid meetmeid kohaldatakse, toimus 26. juulil 2010, kui jõustus nõukogu 26. juuli 2010. aasta rakendusmäärus (EL) nr 668/2010, millega rakendatakse määruse nr 423/2007 (mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid) artikli 7 lõiget 2 (ELT 2010, L 195, lk 25). Selle loetelusse kandmise peale ei esitatud tühistamishagi. Seevastu vaidlustas HTTS aga selle, et tema nimi oli kantud nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta määruse (EL) nr 961/2010, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 423/2007 (ELT 2010, L 281, lk 1), VIII lisa isikute, üksuste ja asutuste loetellu, kelle suhtes piiravaid meetmeid kohaldatakse, mis leidis aset paar kuud pärast viidatud määrust, ning Üldkohus tühistas selle kande, järeldades, et see ei olnud õiguslikult piisavalt põhjendatud (vt punkt 5 allpool).

4 Määruses nr 668/2010 oli HTTSi nime loetelusse kandmise põhjenduseks märgitud, et ta „[t]egutseb HDSLi nimel Euroopas“. Määruses nr 961/2010 oli põhjenduseks, et ta oli „[e]ttevõtja Islamic Republic of Iran Shipping Lines (IRISL) kontrolli all ja/või tegutse[s] selle nimel“.

5 Üldkohus tühistas 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsusega HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) määruse nr 961/2010 seda ettevõtjat puudutavas osas, kuid alles 7. veebruarist 2012, et võimaldada nõukogul vajaduse korral vahepealselt ajal täiendada põhjendust HTTSi nime uueks kandmiseks loetelusse. Sellega seoses järeldas Üldkohus nimelt, et määruse nr 961/2010 kohese mõjuga tühistamine võib tõsiselt ja pöördumatult kahjustada nende meetmete tõhusust, mida selle määrusega Iraani Islamivabariigi vastu on kehtestatud, kuna „ei ole sellegipoolest välistatud, et sisuliselt võib piiravate meetmete kehtestamine hageja suhtes siiski osutuda põhjendatuks“ (kohtuotsus, 7.12.2011, HTTS *vs.* nõukogu, T-562/10, EU:T:2011:716, punktid 41 ja 42).

6 Pärast 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsust HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) tegi nõukogu hilisemad kanded hageja nime kohta loetelusse, mida hageja iga kord vaidlustas ja mis seejärel iga kord Üldkohtu poolt tühistati 12. juuni 2013. aasta kohtuotsuses HTTS *vs.* nõukogu (T-128/12 ja T-182/12, ei avaldata, EU:T:2013:312) ja 18. septembri 2015. aasta kohtuotsuses HTTS ja Bateni *vs.* nõukogu (T-45/14, ei avaldata, EU:T:2015:650).

7 Lisaks tuleb selles staadiumis meelde tuletada, et Üldkohus tühistas 16. septembri 2013. aasta kohtuotsusega Islamic Republic of Iran Shipping Lines jt *vs.* nõukogu (T-489/10, EU:T:2013:453) ka IRISLi ja muude laevandusettevõtjate (sh HDSL ja SAPID) nimede kandmise neid puudutavatesse

loeteludesse, kuna nõukogu poolt esitatud asjaolud ei põhjendanud IRISLi loetelusse kandmist ja seetõttu ei saanud need põhjendada ka piiravate meetmete vastuvõtmist ning säilitamist teiste laevandusettevõtjate suhtes, kes olid loeteludesse kantud nende sidemete tõttu IRISLiga.

8 Hageja esitas 23. juuli 2015. aasta kirjas nõukogule nõude hüvitada kahju, mis tema hinnangul oli tekkinud nii tema nime esmakordse kui ka hilisema kandmise tõttu isikute loeteludesse, kes on IRISLi tegevusega seotud.

9 Oma kahju hüvitamise nõudes tugines hageja õigusele varalise ja mittevaralise kahju hüvitamisele, mis tal tema hinnangul oli tekkinud mitte üksnes määrustega nr 668/2010 ja nr 961/2010 otsustatud kannete tõttu, mis on käesoleva vaidluse esemeks, vaid ka hilisemate kannete ja uute kannete tõttu (vt punkt 6 eespool). Nii väidetud varalise kahju kogusumma oli 11 928 939 eurot ning mittevaralise kahju summa 250 000 eurot ja see vastas ajavahemikule 26. juulist 2010 kuni 18. septembrini 2015.

10 Nõukogu jättis 16. oktoobri 2015. aasta kirjaga selle nõude rahuldamata.

II. Menetlus ja poolte nõuded

11 Hageja esitas käesoleva hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 25. novembril 2015.

12 Üldkohtu kantseleisse 5. aprillil 2016 esitatud taotluses palus Euroopa Komisjon luba astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks. Seitsmenda koja president rahuldas 13. mai 2016. aasta otsusega selle taotluse vastavalt kodukorra artikli 144 lõikele 4.

13 Menetluse kirjaliku osa lõppemisest teatati pooltele 30. augustil 2016. Keegi ei esitanud kolme nädala pikkuse tähtaja jooksul nimetatud teatamisest taotlust kohtuistungi määramiseks, nagu on ette nähtud kodukorra artikli 106 lõikes 2.

14 Üldkohtu presidendi 5. oktoobri 2016. aasta otsusega määrati kohtuasi uue, kolmandasse kotta kuuluva ettekandja-kohtuniku lahendada.

15 30. mail 2017 tegi Euroopa Kohus kohtuotsuse Safa Nicu Sepahan *vs*. nõukogu (C-45/15 P, EU:C:2017:402), millega lükati tagasi apellatsioonkaebus ja vastuapellatsioonkaebus 25. novembri 2014. aasta kohtuotsuse Safa Nicu Sepahan *vs*. nõukogu (T-384/11, EU:T:2014:986) peale.

16 Üldkohus otsustas 8. juuni 2017. aasta otsusega, mis pooltele järgmisel päeval teatavaks tehti, et kuna pooled sellekohast taotlust ei esitanud (vt punkt 13 eespool), siis tuleb otsus teha ilma menetluse suulist osa algatamata vastavalt kodukorra artikli 106 lõikele 3.

17 Siiski taotles hageja Üldkohtu kantseleile 12. juunil 2017 esitatud dokumendis kohtuistungi korraldamist, eelkõige kuna 30. mail 2017 oli kuulutatud kohtuotsus Safa Nicu Sepahan *vs*. nõukogu (C-45/15 P, EU:C:2017:402), ning palus Üldkohtul menetlust korraldava meetme raames ära kuulata tema direktor ja ainus osanik N. Bateni seoses eelkõige väidetavalt tekkinud varalise ja mittevaralise kahju ulatusega.

18 Üldkohus kinnitas oma 20. juuni 2017. aasta otsusega esiteks oma 8. juuni 2017. aasta otsust (vt punkt 16 eespool). Mis puudutab hageja taotlust kohtuistungi korraldamiseks, siis leidis Üldkohus esiteks, et see taotlus oli esitatud väljaspool määratud tähtaega (vt punkt 13 eespool), ja teiseks tuvastas, et puuduvad uued asjaolud, mis võiks vajaduse korral põhjendada sellise kohtuistungi korraldamist. Nimelt on 30. mai 2017. aasta kohtuotsuses Safa Nicu Sepahan *vs*. nõukogu (C-45/15 P, EU:C:2017:402), millele hageja kohtuistungi korraldamise taotluse põhjenduseks viitab, üksnes kinnitatud 25. novembri 2014. aasta kohtuotsust Safa Nicu Sepahan *vs*. nõukogu (T-384/11, EU:T:2014:986), ning seetõttu ei saanud see põhjendada menetluse suulise osa avamist. Teiseks ei

rahuldanud Üldkohus menetlust korraldava meetme taotlust, mis puudutas N. Bateni ärakuulamist, kuna kohus leidis, et tal on juba piisavalt teavet toimiku materjalide ja asjaomase kohtupraktika põhjal, mis puudutab õigusvastasest piiravast meetmest tuleneva kahju hindamist (vt ühtlasi punkt 93 allpool).

19 Hageja palub Üldkohtul:

– mõista nõukogult hageja kasuks välja 2 513 221,50 euro suurune hüvitis varalise ja mittevaralise kahju eest, mis tekkis hagejale seetõttu, et ta nimi kanti määruse nr 668/2010 V lisas ja määruse nr 961/2010 VIII lisas toodud isikute, üksuste ja asutuste loetellu (edaspidi koos „vaidlusalused loetelud“);

– kohustada nõukogu maksma alates 17. oktoobrist 2015 viivitusintressi Euroopa Keskpanga poolt peamistele refinantseerimistoimingutele rakendatavas intressimääras, mida suurendatakse kahe protsendipunkti võrra;

– mõista kohtukulud välja nõukogult.

20 Nõukogu, keda toetab komisjon, palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata osalise vastuvõetamatuse ja igal juhul põhjendamatuse tõttu;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

III. Õiguslik käsitlus

A. Hagi ese

21 Mis puudutab hagi eset, siis tuleb kõigepealt märkida, et hageja väidab sisuliselt, et ta palub „esmalt“ üksnes selle kahju hüvitamist, mis on tekkinud alates 26. juulist 2010 tema nime kandmise tõttu määruse nr 668/2010 V lisas toodud isikute, üksuste ja asutuste loetellu määrusega nr 668/2010, ja alates 25. oktoobrist 2010 tema nime kandmise tõttu määruse nr 961/2010 VIII lisas toodud isikute, üksuste ja asutuste loetellu määrusega nr 961/2010 (vt punkt 5 eespool).

22 Niisiis *ratione temporis* tekkis kahju, mille hüvitamist hageja taotleb, st kahest eespool mainitud kandest tulenev kahju, alates 26. juulist 2010, kui hageja nimi kanti esimest korda IRISLiga seotud juriidiliste isikute loetellu, kuni 23. jaanuarini 2012, kui võeti vastu nõukogu 23. jaanuari 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 54/2012, millega rakendatakse määrust nr 961/2010 (ELT 2012, L 19, lk 1). Nimelt ei omanud alates sellest kuupäevast enam õiguslikku mõju hageja nime loetelusse kandmine, mis oli otsustatud määrusega nr 961/2010.

B. Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hageja kahju hüvitamise nõue on aegunud

23 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 46, mida sama põhikirja artikli 53 kohaselt kohaldatakse menetlusele Üldkohus, on sätestatud järgmist:

„Liidu lepinguvälise vastutusega seotud asjade aegumistähtaeg on viis aastat vastutuse aluseks olevast sündmusest. Aegumistähtaeg katkeb, kui Euroopa Kohtus algatatakse menetlus või kui enne sellist menetlust esitab kannatanud pool avalduse asjakohasele liidu institutsioonile. Viimasel juhul tuleb menetlus algatada kahe kuu jooksul, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 263; vajaduse korral kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 265 teise lõigu sätteid […]“

24 Ilma et nõukogu esitaks formaalselt eraldi dokumendis vastuvõetamatuse vastuväidet, viitab see institutsioon vasturepliigis hagi vastuvõetamatusele, kuna Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 46 sätestatud aegumistähtaeg on möödas. Nõukogu väidab sellega seoses, et see 25. novembril 2015 esitatud hagi tugineb aktidele, mis võeti vastu enam kui viis aastat varem, st määrus nr 668/2010 26. juulil 2010 ja määrus nr 961/2010 25. augustil 2010.

25 Igal juhul leiab nõukogu, et hagi on osaliselt vastuvõetamatu, kuna hageja kahju hüvitamise nõude esitamise tähtaeg on aegunud seoses kahjuga, mis väidetavalt tekkis enne 25. novembrit 2010, seega viis aastat enne seda, kui esitati hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse nimelt 25. novembril 2015.

26 Juhtumi asjaolusid arvestades leiab Üldkohus, et menetlusökonoomiat arvestades ja korrakohase õigusemõistmise huvides tuleb esmalt käsitleda vaidluse sisulisi küsimusi, ilma et ta selles staadiumis võtaks seisukoha hagi aegumist puudutava asja läbivaatamist takistava asjaolu kohta (vt selle kohta kohtuotsus, 30.3.2006, Yedaş Tarim ve Otomotiv Sanayi ve Ticaret *vs.* nõukogu ja komisjon, T-367/03, EU:T:2006:96, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

C. Sisulised küsimused

27 Mis puudutab esmalt selle tegevuse õigusvastasust, mida hageja soovib Euroopa Liidule omistada kui viimase lepinguvälise vastutuse tekkimise võimalikku allikat, siis esitab ta selle kohta kaks väidet, millest esimene puudutab põhjendamiskohustuse rikkumist ja teine sisuliste tingimuste rikkumist, mis põhjendaks tema nime kandmist vaidlusalustesse loeteludesse.

28 Enne nende kahe väite hindamist tuleb siiski meenutada esmalt kahju hüvitamise nõude korral kohtupraktikast tulenevaid kriteeriume, mis puudutavad asjaomasele institutsioonile ette heidetud tegevuse õigusvastasust.

1. Sissejuhatavad märkused kohtupraktikast tulenevate kriteeriumide kohta, mis puudutavad kahju hüvitamise nõude raames õigusvastasuse hindamist

29 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et liidu õigusakti õigusvastasuse tuvastamisest näiteks tühistamishagi raames ei piisa kahjuks, et järeldada automaatselt liidu lepinguvälise vastutuse tekkimist, mis tuleneb ühe tema institutsiooni õigusvastasest tegevusest. Kohtupraktikas on selle tingimuse täitmiseks nõutud, et hageja tõendaks esiteks, et asjaomane institutsiooni tegevus on mitte üksnes õigusvastane, vaid et oleks tuvastatud eraõiguslikele isikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine (vt kohtuotsus, 4.7.2000, Bergaderm ja Goupil *vs.* komisjon, C-352/98 P, EU:C:2000:361, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika). Seejärel peab hageja tõendama samuti, et esinevad kaks ülejäänud tingimust liidu lepinguvälise vastutuse tekkeks, st et esineb tegelik kahju ning põhjuslik seos kahju ja kõnealuse õigusvastase tegevuse vahel.

30 Mis puudutab täpsemalt piiravaid meetmeid, siis täpsustas Euroopa Kohus oma 30. mai 2017. aasta kohtuotsuses Safa Nicu Sepahan *vs.* nõukogu (C-45/15 P, EU:C:2017:402, punkt 62) ja viidates ühtlasi oma väljakujunenud kohtupraktikale, et „liidu lepinguvälisele vastutusele tuginev pool [peab] esitama veenvad tõendid nii väidetava kahju esinemise kui ka selle suuruse kohta […], ning samuti piisavalt otsese põhjusliku seose esinemise kohta liidu institutsiooni tegevuse ja väidetava kahju vahel“.

31 Lisaks on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tõend piisavalt selge rikkumise kohta mõeldud selleks, et vältida eelkõige piiravate meetmete valdkonnas seda, et ülesannet, mida asjaomane institutsioon peab liidu ja selle liikmesriikide üldistes huvides täitma, pärsitaks riskiga, et ta peab lõpuks hüvitama kahju, mis võib tekkida isikutele, keda tema aktid puudutavad, ilma et üksikisikute kanda jääksid siiski varalised või mittevaralised kahjud, mis tulenevad asjaomase institutsiooni ilmsetest ja lubamatutest

rikkumistest (vt selle kohta kohtuotsused, 11.7.2007, Schneider Electric *vs.* komisjon, T-351/03, EU:T:2007:212, punkt 125; 23.11.2011, Sison *vs.* nõukogu, T-341/07, EU:T:2011:687, punkt 34, ja 25.11.2014, Safa Nicu Sepahan *vs.* nõukogu, T-384/11, EU:T:2014:986, punkt 51).

32 Neid sissejuhatavaid märkusi silmas pidades peab Üldkohus sobivaks hinnata esmalt hageja teist väidet ja seejärel tema esimest väidet.

2. Esimene väide, et on rikutud loeteludesse kandmise sisulisi tingimusi

a) Poolte argumendid

33 Hageja väidab esiteks, et nõukogu ei ole konkreetsete asjaoludega piisavalt põhjendanud kandeid vaidlusalustesse loeteludesse. Ta märgib lisaks, et 12. juuni 2013. aasta kohtuotsuses HTTS *vs.* nõukogu (T-128/12 ja T-182/12, ei avaldata, EU:T:2013:312) (vt punkt 6 eespool) otsustas Üldkohus, et nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määruses nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 961/2010 (ELT 2012, L 88, lk 1), on tehtud ilmne hindamisviga, kuna nõukogu ei olnud tõendanud, et IRISL hagejat tegelikult kontrollis.

34 Tuginedes niisiis eelkõige 25. novembri 2014. aasta kohtuotsusele Safa Nicu Sepahan *vs.* nõukogu (T-384/11, EU:T:2014:986), väidab hageja esmalt, et nõukogul ei olnud mingit kaalutlusruumi, kui ta pidi tõendama vaidlusaluste piiravate meetmete põhjendatust, sest see ülesanne tuleneb nõukogu kohustusest järgida põhiõigusi ja eelkõige õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

35 Igal juhul ei saa nõukogu poolt hiljem esitatud tõendeid ja teavet selles staadiumis arvesse võtta ning järelikult ei saa tagasiulatuvalt parandada nõukogul lasuva kohustuse rikkumist tõendada vaidlusaluste kannete põhjendatust nende vastuvõtmise hetkel.

36 Lisaks tuvastas Üldkohus 12. juuni 2013. aasta kohtuotsuse HTTS *vs.* nõukogu punktis 55 (T-128/12 ja T-182/12, ei avaldata, EU:T:2013:312) (vt punkt 6 eespool), et nõukogu oli tunnistanud, et määruse nr 961/2010 vastuvõtmise hetkel ei olnud tal veel asjaomaseid tõendeid, mille ta hiljem esitas, ega neid tõendeid, mille Saksamaa Liitvabariik viidatud kohtuotsuseni viinud menetlusse astujana esitas. Mis puudutab Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) ekspertgruppide aruandeid, millele nõukogu siin viitas ja mis pärinevad 2012. ja 2013. aastast, siis ka need pärinevad nimetatud määruse vastuvõtmisele järgnenud ajast.

37 Teise võimalusena märgib hageja veel, et nõukogu poolt kohtuasjas T-182/12, HTTS *vs.* nõukogu (vt punkt 6 eespool), tagantjärele esitatud tõendid ei saanud samuti põhjendada vaidlusalustesse loeteludesse kandmist. Igal juhul ei suuda need dokumendid tõendada, et hageja oli tegelikult IRISLi „omandis või kontrolli all“. Need dokumendid viitavad üksnes sellele, et hageja tegutses SAPIDi ja HDSLi nimel agendina.

38 Teiseks väidab hageja 16. septembri 2013. aasta kohtuotsusele Islamic Republic of Iran Shipping Lines jt *vs.* nõukogu (T-489/10, EU:T:2013:453) (vt punkt 7 eespool) tuginedes, et sellest kohtuotsusest tuleneb, et seose olemasolu ühelt poolt tema ja teiselt poolt IRISLi, SAPIDi või HDSLi vahel ei saa põhjendada kandeid vaidlusalustesse loeteludesse. Nimelt tuvastas Üldkohus eespool viidatud kohtuotsuses, et IRISL ei olnud vahetult seotud tuumarelvade leviku alase tegevusega.

39 Kõigil neil põhjustel järeldab hageja, et nõukogu rikkus selgeid ja täpseid õigusnorme, mis ei tekita kohaldamis- või tõlgendamisraskusi ega puuduta eriliselt keerulist olukorda. Nii rikkus nõukogu tavapäraselt hoolsale ja ettevaatlikule haldusorganile pandud kohustusi, vastavalt kriteeriumidele, mis on esitatud liidu kohtu väljakujunenud praktikas, nagu 23. novembri 2011. aasta kohtuotsuses Sison

vs. nõukogu (T-341/07, EU:T:2011:687, punktid 36 ja 37); 25. novembri 2014. aasta kohtuotsuses Safa Nicu Sepahan *vs*. nõukogu (T-384/11, EU:T:2014:986, punkt 53), ja 18. veebruari 2016. aasta kohtuotsuses Jannatian *vs*. nõukogu (T-328/14, ei avaldata, EU:T:2016:86, punkt 44).

40 Nõukogu omalt poolt viitab esmalt vasturepliigis sellele, et etteheide vaidlusalustesse loeteludesse kandmist põhjendavate tõendite esitamise kohustuse rikkumisest on hilinenult esitatud, kuna tegu on uue väitega, millele hageja viitas alles repliigis.

41 Sisulises osas väidab nõukogu, keda toetab komisjon, et ta ei ole toime pannud piisavalt selget rikkumist, ning vaidleb vastu kõigile hageja argumentidele.

b) Üldkohtu hinnang

42 Tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikli 340 teise lõigu alusel esitatud kahju hüvitamise nõue iseseisev õiguskaitsevahend, mis erineb tühistamishagist selle poolest, et taotleb mitte mingi konkreetse õigusakti tühistamist, vaid sellise kahju hüvitamist, mille liidu institutsioon tekitas kolmandale isikule (kohtuotsused, 2.12.1971, Zuckerfabrik Schöppenstedt *vs*. nõukogu, 5/71, EU:C:1971:116, punkt 3, ja 18.9.2014, Georgias jt *vs*. nõukogu ja komisjon, T-168/12, EU:T:2014:781, punkt 32).

43 Lisaks ei ole vaidlust selles, et ELTL artikkel 215, mis on selles lepingus õiguslik alus, mis võimaldab nõukogul võtta füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes vastu piiravaid meetmeid, kujutab endast silda ühelt poolt EL lepingu ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) alaste eesmärkide, mida liit ja liikmesriigid peavad saavutama (vt eelkõige EL lepingu artikli 24 lõige 3, mille kohaselt liikmesriigid toetavad aktiivselt ja tingimusteta liidu välis- ja julgeolekupoliitikat lojaalsuse ja vastastikuse solidaarsuse vaimus ning järgivad liidu meetmeid selles valdkonnas), ja teiselt poolt EL toimimise lepingu kohaldamisalasse kuuluvate majanduslike või piiravate meetmetega seotud liidu tegevuse vahel, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik (vt selle kohta kohtuotsus, 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 89 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Selles kontekstis ei ole individuaalne piirav meede, mis võidakse riigivälise üksuse suhtes võtta, nagu varade külmutamine, iseenesest nõukogu autonoomne akt, mis on kriminaal- või haldussanktsiooni vormis selle üksuse vastu võetud, vaid ELTL artikli 215 lõike 2 tähenduses vajalik meede nimetatud konkreetse poliitika rakendamiseks, mille eesmärk on võimaldada liidul järk-järgult jõuda konkreetse tulemuseni, mida ta soovib rahvusvahelistes suhetes saavutada, mis siinses asjas on Iraani Islamivabariigi tuumarelvade leviku alase tegevuse lõpetamine.

45 Lisaks tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib suurem eesmärk säilitada rahu ja rahvusvaheline julgeolek kooskõlas ELL artiklis 21 ette nähtud liidu välistegevuse eesmärkidega õigustada teatud ettevõtjatele põhjustatavaid negatiivseid tagajärgi, isegi kui need on märkimisväärsed, mis tulenevad selle keskse eesmärgi saavutamise huvides liidu poolt võetud aktide rakendamisest (vt selle kohta kohtuotsus, 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 150 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Kui Üldkohus niisiis ettevõtja esitatud kahju hüvitamise nõude raames hindab asjaomase institutsiooni tegevust, peab ta samuti eelkõige ELTL artikli 215 lõike 2 sätteid arvestades võtma arvesse seda liidu välispoliitika keskset eesmärki, välja arvatud siis, kui ettevõtja suudab tõendada, et nõukogu on enda imperatiivseid kohustusi ilmselt ja lubamatult rikkunud või samal viisil kahjustanud liidu poolt tunnustatud põhiõigust.

47 Neil asjaoludel ja võttes eelkõige arvesse käesoleva hagi esemeks olevate asjaolude esinemise perioodil toimunud progressiivset arengut nende piiravate meetmete intensiivsuses, mida nõukogu võttis vastu reaktsioonina Iraani Islamivabariigi tuumarelvade leviku alasele tegevusele, ei saa HTTSi äritegevuse ja

tema finantsvahendite valdamise vabaduse piiramist, mis tulenes tema rahaliste vahendite külmutamisest kõnealuse piirava meetmega, automaatselt lugeda liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise allikaks. Lisaks peab 4. juuli 2000. aasta kohtuotsusest Bergaderm ja Goupil *vs.* komisjon (C-352/98 P, EU:C:2000:361, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika) (vt punkt 29 eespool) tuleneva kohtupraktika järgsete kriteeriumide kohaselt kohus lepinguvälise kahju tuvastamiseks saama siinses asjas järeldada, et asjaomane institutsioon oli toime pannud ilmseid ja lubamatuid rikkumisi või teinud ilmseid hindamisvigu, mis puudutasid väidetavate seoste olemasolu huvitatud isikute ja muude asjaomaste äriühingute vahel, nagu esiteks IRISL.

48 Kui tühistatakse üks või mitu nõukogu akti, mis on väidetavalt hagejale kahju tekitanud, siis isegi kui Üldkohus otsustab sellise tühistamise enne kahju hüvitamise hagi esitamist, ei ole see ümberlükkamatu tõend institutsioonipoolsest piisavalt selgest rikkumisest, mis võimaldab *ipso jure* järeldada liidu vastutust.

49 Muu hulgas tuleb märkida, et erinevalt tühistamishagist võib lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagi esitada viie aasta jooksul alates sündmusest, mis kõnealuse kahju põhjustas. Järelikult võib institutsioon, kelle lepinguvälisele vastutusele viidatakse, põhimõtteliselt tugineda enda õigustamiseks kõigile asjasse puutuvatele asjaoludele, mis on aset leidnud enne, kui eespool osutatud tähtajal on tema vastu kahju hüvitamise hagi esitatud, nii nagu võib ka hageja tõendada talle tekkinud kahju ulatust ja suurust viitega tõenditele, mis on selle kahju tekkimisest ajaliselt hilisemad.

50 Mis puudutab institutsiooni võimalust enda õigustamiseks tugineda kõigile asjasse puutuvatele asjaoludele, mis on aset leidnud enne tema vastu kahju hüvitamise hagi esitamist, siis tuleb täpsustada, et see vastab pädeva kohtu vajadusele määrata võistleva menetluse põhimõtet järgides kindlaks kõnealuste poolte viidatud faktide asjasse puutuvust ja tähtsust, et ta saaks teha otsuse liidu võimaliku lepinguvälise vastutuse kohta. Taoline võimalus on eriti põhjendatud liidu sellises tegevusvaldkonnas nagu ÜVJP, millele selle eesmärke ja sisu arvestades kehtivad aluslepingutes spetsiaalselt kehtestatud eeskirjad ja menetlused (vt ELL artikli 24 lõike 1 esimene lõik), mis peavad võimaldama võtta vajaduse korral arvesse ka seda, kuidas on aja jooksul muutunud faktiline ja õiguslik olukord, millele on suunatud liidu rahvusvaheline tegevus.

51 Selles aspektis tähendaks kahju hüvitamise nõude raames asjaomase institutsiooni esitatud tõenditele tulemusetu laadi omistamine, kui institutsioon on EL lepingu V jaotise 2. peatüki alusel tehtud otsuse põhjal võtnud ELTL artikli 215 lõike 2 kohaselt vastu rahaliste vahendite külmutamise meetme, mille üle vaidlus käib, et takistataks tõsiselt nende pädevuste tõhusat teostamist, mis on liidu institutsioonidele ÜVJP valdkonnas lepingutega antud, sätestades selle poliitika rakendamiseks vajalike piiravate meetmete võtmise nende institutsioonide poolt.

52 Olles neid eeldusi selgitanud, tuleb siinses asjas esmalt meenutada, et 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsuse HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) punktides 41 ja 42 märkis Üldkohus, et määruse nr 961/2010 kohese mõjuga tühistamine võib tõsiselt ja pöördumatult kahjustada nende piiravate meetmete tõhusust, mida see määrus kehtestab Iraani Islamivabariigi vastu, kuna „ei ole sellegipoolest välistatud, et sisuliselt võib piiravate meetmete kehtestamine hageja suhtes siiski osutuda põhjendatuks“.

53 Niisiis ei saa Üldkohus käesoleva kahju hüvitamise nõude raames ignoreerida asjasse puutuvaid põhjendusi ja tõendeid, mille nõukogu on enda õigustamiseks esitanud, et näidata, et liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimus ei ole täidetud.

54 Mis puudutab seejärel hageja esitatud esimest argumenti, mis puudutab nende sisuliste tingimuste piisavat selget rikkumist, mis põhjendasid tema nime kandmist vaidlusalustesse loeteludesse põhjusel, et tema majandustegevuse ja IRISLi oma vahel oli kaudne seos (vt punkt 4 eespool), siis tuleb esiteks

märkida, et nõukogu poolt sellele argumendile ette heidetud hilinemine (vt punkt 40 eespool) ei puutu asjasse, kuna hageja tugines alates oma kahju hüvitamise nõude esitamisest eelkõige ka sellele argumendile, mis kujutab endast seega siin käsitletud väite loogilist edasiarendust.

55 Siiski, mis puudutab esmalt selliseks äriühinguks kvalifitseerimist, mis on „teise üksuse omanduses või kontrolli all“ ja millele hageja enda suhtes vastu vaidleb, kuna ta ei ole ei IRISLi omanduses ega kontrolli all, siis tuleb märkida, et see mõiste ei oma siinses asjas sama ulatust kui üldiselt äriühinguõiguses, kui tuleb tuvastada sellise äriühingu kaubanduslikku vastutust, kes on õiguslikult mõne muu kaubandusliku üksuse otsustuskontrolli all.

56 Piirava meetme õiguspärasuse hindamisel peab see mõiste silmas nimelt olukorda, kui kõnealuse riigi tuumarelvade leviku alase tegevusega seotud füüsiline või juriidiline isik suudab mõjutada sellise muu ettevõtja ärilisi valikuid, kellega tal on kaubandussuhted, ja seda ka ilma mis tahes õigusliku, omandi- või kapitaliosaluse suhteta nende kahe majandusüksuse vahel.

57 Sellega seoses on Euroopa Kohus otsesõnu järeldanud, et seda, kas üksus on kellegi teise „omanduses või kontrolli all“, peab nõukogu hindama igal üksikjuhul eraldi, lähtudes eelkõige kõnealuse omamise või kontrolli ulatusest, kusjuures sellel institutsioonil on nimetatud küsimuses teatav kaalutlusõigus (kohtuotsused, 12.6.2013, HTTS *vs.* nõukogu, T-128/12 ja T-182/12, ei avaldata, EU:T:2013:312, punkt 48, ja 6.9.2013, Bateni *vs.* nõukogu, T-42/12 ja T-181/12, ei avaldata, EU:T:2013:409, punkt 45; vt sellega seoses ka kohtuotsus, 13.3.2012, Melli Bank *vs.* nõukogu, C-380/09 P, EU:C:2012:137, punktid 40–42).

58 Siinses asjas nõukogu poolt esitatud asjaolud on aga asjasse puutuvad kaudsed tõendid, mis on piisavalt täpsed ja ühtelangevad ja võimaldavad siinse kahju hüvitamise hagi raames järeldada, et asjaolu, et HTTS oli „IRISLi kohtrolli all ja/või tegutses tolle nimel“, näis vähemalt tõenäoline.

59 Niisiis näiteks asjaolud, nagu hageja tegevus laevaagendina IRISLiga lähedalt seotud üksuste nimel, millest osa, nimelt HDSL ja SAPID, kasutasid laevu, mis olid nende käsutusse antud IRISLi poolt; finantssuhted ühelt poolt hageja ja teiselt poolt HDSLi ja SAPIDi vahel ning hageja ja IRISLi liidus tegutseva tütarettevõtja vahel, mida tõendab 31. detsembri 2010. aasta audiitoraruanne; see, et IRISLi juriidilise direktori ülesannetes tegutses varem hageja praegune direktor N. Bateni, ja lõpuks hageja ja IRISL Europe'i ühine aadress kujutavad endast kogumit asjasse puutuvatest ja ühtelangevatest faktilistest kaudsetest tõenditest (millele hageja pealegi vastu ei vaidle), et hageja ja IRISLi vahel on tihedad seosed. Pealegi, nagu meenutab nõukogu, rõhutas Üldkohus 12. juuni 2013. aasta kohtuotsuses HTTS *vs.* nõukogu (T-128/12 ja T-182/12, ei avaldata, EU:T:2013:312, punkt 56), et ehkki ta ei saa talle esitatud tühistamishagi raames võtta arvesse Saksamaa Liitvabariigi poolt esitatud andmeid, mis kattuvad pealegi ühe osaga eespool mainitud kaudsetest tõenditest, ei ole välistatud, et need andmed võiks „nende üksikasjaliku ja asjasse puutuva laadi tõttu põhjendada hageja kandmist“ vaidlusalustesse loeteludesse.

60 Seetõttu ilmneb kõigist siinses asjas nõukogu esitatud otsestest ja kaudsetest tõenditest, et see institutsioon ei teinud kõnealuse varade külmutamise meetme võtmisel ilmseid ja lubamatuid rikkumisi või ilmseid hindamisvigu, mis puudutasid HTTSi ja IRISLi vaheliste kaubandusseoste ulatust ja HTTSi seoseid IRISLi vahendusel Iraani Islamivabariigi tuumarelvade leviku alase tegevusega, mis võiksid põhjendada – kui liidu vastutuse tekkimise muud tingimused on täidetud – selle tagajärjel HTTSile tekkinud kahju hüvitamist (vt punkt 59 eespool). Igal juhul ei ole hageja esitanud piisavalt konkreetseid ja asjasse puutuvaid tõendeid, mis võiksid kinnitada nõukogu vastutust selliste tõsiste ja lubamatute rikkumiste eest.

61 Sellest lähtuvalt tuleb tagasi lükata esimene argument, mis käsitleb loetelusse kandmise sisuliste tingimuste piisavalt selget rikkumist seeläbi, et nõukogu ei olnud tõendanud piisavate tõendite alusel, et hageja oli IRISLi kontrolli all.

62 Mis puudutab teist argumenti, et pärast seda, kui Üldkohus tühistas IRISLi ja teiste laevandusettevõtjate, sh HDSLi ja SAPIDi kandmise loetelusse, ei ole HTTSi kandmine vaidlusalustesse loeteludesse põhjendatud, siis tuleb uuesti märkida (vt punkt 48 eespool), et viimati nimetatud kannete tühistamisest endast ei piisa, et tõendada, et eespool toodud HTTSi nime kandmine vaidlusalustesse loeteludesse oleks piisavalt selge rikkumine, mis võiks kaasa tuua ka liidu vastutuse.

63 Sellega seoses tuleb meenutada, et hageja kandmisel vaidlusalustesse loeteludesse esmalt määrusega nr 668/2010 ja seejärel määrusega nr 961/2010 ei olnud IRISLi, HDSLi ja SAPIDi kandeid veel tühistatud. Seejärel ja eelkõige tuleb märkida, et nõukogu väitis põhjendatult, et siinses asjas tugines IRISLi nime kanne sisuliselt ÜRO julgeolekunõukogu sanktsioonide komitee aruandele, mis tõendas julgeolekunõukogu resolutsiooniga 147(2007) kehtestatud relvaembargo kolme ilmset rikkumist selle ettevõtja poolt. Nimetatud aruandes esitatud järeldusi silmas pidades ei saa järeldust, et IRISL oli seotud Iraani Islamivabariigi tuumarelvade leviku alase tegevusega, lugeda siinse kahju hüvitamise nõude raames ilmselgelt ekslikuks, eriti kuna hageja ei ole seda ka põhjendatult vaidlustanud. Seetõttu ei saa IRISLi, SAPIDi ja HDSLi nimede kande hilisema tühistamise põhjal, millele hageja viitab, järeldada, et nõukogu on teinud ilmse hindamisvea, mis on laadilt niivõrd tõsine ja lubamatu, et see tooks kaasa liidu lepinguvälise vastutuse.

64 Neil asjaoludel ei saa lõpuks nõukogule ette heita, et hageja kandmisel vaidlusalustesse loeteludesse tema ja IRISLi vaheliste seoste tõttu pani nõukogu toime rikkumise, mida analoogsetel asjaoludel ei oleks toime pannud tavapäraselt hoolas ja ettevaatlik haldusasutus, kellele aluslepingud annavad spetsiifilisi pädevusi, näiteks piiravate meetmete võtmine liidu tegevuse raames, mille eesmärk on säilitada rahvusvahelist rahu ja julgeolekut, mida võib ohustada Iraani Islamivabariigi tuumarelvade leviku alane tegevus (vt punkt 44 eespool).

65 Sellest tuleneb, et ei saa nõustuda ka teise argumendiga, mis puudutab vaidlusaluste kannete õigusvastasust pärast IRISLi, HDSLi ja SAPIDi nimede kannete *ex tunc* tühistamist, mistõttu tuleb hageja esitatud teine väide tervikuna tagasi lükata.

66 Sellegipoolest tuleb eelnevaid kaalutlusi silmas pidades hinnata hageja kahju hüvitamise nõude põhjenduseks esitatud esimest väidet.

3. Esimene väide, et on rikutud põhjendamiskohustust

a) Poolte argumendid

67 Tõendamaks, et väidetav vaidlusaluste kannete põhjenduse puudumine kujutab endast üksikisikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selget rikkumist, viitab hageja selle väite põhjenduseks sisuliselt 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsusele HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716), millega tühistatakse põhjenduse puudumise tõttu tema nime kandmine määruse nr 961/2010 VIII lisas esitatud loetelusse (vt punkt 5 eespool). Hageja märgib sisuliselt, et nimetatud kohtuotsuses tõi Üldkohus eriliselt välja, et põhjendamiskohustus on liidu õiguse üldpõhimõte, millest saab erandit teha üksnes ülekaalukatel kaalutlustel. Seetõttu peab põhjendused põhimõtteliselt edastama huvitatud isikule tema õigusi kahjustava aktiga samal ajal.

68 Lisaks viitab hageja repliigis esimest korda selle väite põhjenduseks ka argumendile, et põhjendamiskohustuse rikkumine nagu ka tema nime vaidlusalustesse loeteludesse kandmise spetsiifiliste ja konkreetsete põhjenduste edastamata jätmine kahjustas siinses asjas ka tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele. Nõukogu rikkus nii liidu õiguse alusnormi, mis kaitseb üksikisikuid ja mille rikkumine võib olla aluseks liidu vastutuse tuvastamisele.

69 Siinses asjas oli põhjendus veelgi puudulikum ja kujutas seega nõukogu poolt tõsist ja lubamatut rikkumist, kuna enne 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsuse HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) kuulutamist ei olnud see institutsioon esitanud ühtegi tõendit, mis põhjendaks HTTSi nime kandmist määruse nr 961/2010 VIII lisa loetelusse. Sellega seoses viitab hageja eelkõige oma 10. ja 13. septembri 2010. aasta kirjadele, milles ta palus nõukogul mõelda ümber oma otsus kanda tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse ning edastas talle selle kohta teatud dokumendid, ning 23. novembri 2010. aasta kirjale, milles ta palus luba oma toimikuga tutvuda.

70 Lõpuks rikkus nõukogu hageja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, kuna pärast iga otsust, milles tühistati tema nime kandmine vaidlusalustesse loeteludesse, kanti HTTS viivitamatult uuesti neisse loeteludesse, lähtudes pelgalt kergelt muudetud põhjendustest, võrreldes algsete põhjendustega. Lisaks näitab nõukogu selline tegevus selle institutsiooni järjepidevat suhtumist hagejasse.

71 Nõukogu ja komisjon vaidlevad neile argumentidele vastu.

b) Üldkohtu hinnang

72 Enne hageja esitatud esimese väitega seotud erinevate argumentide sisulist hindamist tuleb menetluslikust vaatenurgast hinnata nõukogu esitatud asja läbivaatamist takistavat asjaolu, mis tuleneb sellest, et hageja esitas argumendid ühest küljest tõhusa kohtuliku kaitse õiguse rikkumise ja teisest küljest vaidlusaluste kannete põhjendatust tõendavate asjaolude puudumise kohta üksnes repliigis, mistõttu on need argumendid hilinenud.

1) Selle argumendi hilinenud laad, mis puudutab esiteks tõhusa kohtuliku kaitse õiguse rikkumist

73 Sellega seoses tuleb esmalt tulemusetuna tagasi lükata hageja argument, et nõukogu kandis tema nime automaatselt loetelusse, vaatamata 7. detsembril 2011 tehtud tühistavale kohtuotsusele HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716), ja 12. juunil 2013 tehtud tühistavale kohtuotsusele HTTS *vs.* nõukogu (T-128/12 ja T-182/12, ei avaldata, EU:T:2013:312) (vt punkt 70 eespool). Nii nagu siinne kohtuvaidlus on hageja enda poolt *ratione temporis* piiritletud, ei ole selle ese kahju hüvitamine, mis talle väidetavalt tekkis seetõttu, et ta kanti uuesti nimekirja pärast nende kahe kohtuotsuse tegemist, vaid selle kahju hüvitamine, mis talle tekkis 26. juulist 2010 kuni 23. jaanuarini 2012 (vt punkt 22 eespool). Seetõttu ei oma siinses vaidluses mingit tähtsust see, mida nõukogu tegi pärast 23. jaanuari 2012.

74 Mis puudutab seejärel asjaolu, et nõukogu väitel on kaks hageja repliigis esitatud argumenti hilinenult esitatud, siis tuleb esiteks märkida, et hagiavalduses seostas HTTS selgelt kohustuse põhjendada tema nime kandmist IRISLi tegevusega seotud isikute loetelusse ja nõukogu kohustuse edastada talle nende kannete põhjendused (vt punkt 67 eespool).

75 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tähendab tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, et liidu institutsioon, kes võtab isiku või riigivälise üksuse vastu piiravaid meetmeid kehtestava akti, peab võimaluse korral esitama akti aluseks olevad põhjendused kas siis vastuvõtmise hetkel või hiljemalt nii kiiresti kui võimalik pärast selle vastuvõtmist ja seda nimelt selleks, et need isikud või üksused saaksid tõhusalt kasutada oma kaebeõigust (kohtuotsused, 16.11.2011, Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, C-548/09 P, EU:C:2011:735, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 18.7.2013, komisjon jt *vs.* Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 100).

76 Huve kahjustava akti põhjendamise kohustuse – mis tuleneb kaitseõiguste tagamise põhimõttest – eesmärk on ühest küljest anda huvitatud isikule piisavalt teavet, et tal oleks võimalik kindlaks teha, kas akt on põhjendatud või on selles tehtud viga, mis võimaldab liidu kohtus selle kehtivuse vaidlustada, ning teisest küljest võimaldada kohtul teostada selle akti õiguspärasuse üle võimalikult täielikku

kontrolli (kohtuotsused, 15.11.2012, nõukogu *vs*. Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, punkt 49; 18.2.2016, nõukogu *vs*. Bank Mellat, C-176/13 P, EU:C:2016:96, punkt 74, ja 11.7.2007, Sison *vs*. nõukogu, T-47/03, ei avaldata, EU:T:2007:207, punkt 185).

77 Kuivõrd puudutatud isikul puudub õigus olla ära kuulatud enne esialgse rahaliste vahendite külmutamise otsuse vastuvõtmist tema suhtes, siis on põhjendamiskohustuse täitmine seda olulisem, sest see on ainus tagatis, mis võimaldab puudutatud isikul vähemalt pärast selle otsuse vastuvõtmist kasutada tõhusalt tema käsutuses olevat kaebeõigust nimetatud otsuse õiguspärasuse vaidlustamiseks (kohtuotsused, 15.11.2012, nõukogu *vs*. Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, punkt 51; 12.12.2006, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran *vs*. nõukogu, T-228/02, EU:T:2006:384, punkt 140, ja 11.7.2007, Sison *vs*. nõukogu, T-47/03, ei avaldata, EU:T:2007:207, punkt 187).

78 Niisiis tuleneb nimelt eespool punktides 75–77 viidatud kohtupraktikast, et põhjendamiskohustuse ja sellega kaasneva huvitatud isiku õiguse saada spetsiifilised ja konkreetsed põhjendused selle kohta, miks ta nimi kanti kõnealustesse loeteludesse, eesmärk on mitte üksnes tagada kaitseõigused, vaid ka tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte.

79 Seetõttu tuleb käesolevas kahju hüvitamise vaidluses järeldada, et tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte rikkumist puudutav argument, mille hageja esitas alles repliigis, arendab menetluse käigus edasi esimest väidet, mille kohaselt on rikutud põhjendamiskohustust ja huvitatud isiku õigust saada spetsiifilised ja konkreetsed põhjendused tema kandmise kohta kõnealustesse loeteludesse (vt punkt 74 eespool). Järelikult ei saa nimetatud argumenti lugeda uueks argumendiks, mille hageja on hilinenult esitanud.

2) Selle argumendi hilinenud laad, mis esitati teiseks seoses nõukogu poolt tõendite edastamata jätmise kohta

80 Hageja heidab nõukogule ette, et viimane ei esitanud tõendeid põhjendamaks tema kandmist vaidlusalustesse loeteludesse. Sellega seoses viitab ta eelkõige oma 23. novembri 2010. aasta kirjale (vt punkt 69 eespool). Nii argumenteerides viitab hageja sisuliselt sellele, et on rikutud tema õigust toimikuga tutvuda.

81 Selles konkreetses punktis tuleb meenutada, et 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsuse HTTS *vs*. nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) punktis 19 märkis Üldkohus vaidluse taustaga seoses, et nõukogu ei olnud enne hagi esitamist kohtuasjas T-562/10 vastanud hageja 23. novembri 2010. aasta kirjale. Nimetatud kohtuotsuses piiras Üldkohus siiski seejärel oma hindamist vaid selle väitega, mis puudutas põhjenduse puudumist, võtmata seega seisukohta teise väite üle, mis puudutas toimikuga tutvumise õiguse teostamise korra järgimist.

82 Hageja ei ole aga hagiavalduses vaidlustanud nõukogu keeldumist lubamast tal toimikuga tutvuda, nii et see argument, mis on küll esitatud tõhusa kohtuliku kaitse õiguse võimaliku rikkumise varjus, tuleb lugeda kodukorra artikli 84 lõike 1 alusel vastuvõetamatuks, kuna see on uus väide, mis ei tugine uutele õiguslikele või faktilistele asjaoludele, mis on alles menetluse käigus ilmsiks tulnud.

83 Olles kõrvale lükanud need menetluslikud argumendid, tuleb nüüd sisuliselt analüüsida hageja esitatud esimest väidet.

3) Esimese väite põhjendatus

84 Kuna poolte argumendid selle väite kohta võeti kokku eespool punktides 67–70, siis piisab siin meenutamisest, et esiteks oli määruses nr 668/2010 mainitud, et HTTSi nimi kantakse määruse nr 423/2007 V lisasse, kuna ta „tegutseb HDSLi nimel Euroopas", kusjuures äriühing HDSL oli omakorda kantud vaidlusalusesse loetelusse, kuna ta „tegutseb IRISLi nimel, teostades IRISLi laevu

kasutades konteineroperatsioone“. Lõpuks on määruses nr 961/2010 HTTSi nime VIII lisasse kandmise põhjenduseks märgitud, et ta „[oli] [IRISLi] kontrolli all ja/või tegutse[s] selle nimel“ (vt punkt 4 eespool).

85 Olles meenutanud neid vaidlusaluste kannete põhjendusi, tuleb seoses väitega, et hageja nime esmakordsel kandmisel määruse nr 668/2010 lisas olevasse loetelusse on rikutud põhjendamiskohustust, esmalt märkida, et hageja tugineb ilmselgelt 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsuse HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) ekslikule tõlgendamisele. Kuna see kohtuotsus puudutab üksnes määruse nr 961/2010 kehtivust, millega hageja nimi kanti viidatud määrusele lisatud loetelusse, siis ei võtnud Üldkohus kordagi seisukohta küsimuses, kas määrusega nr 668/2010 otsustatud tema nime esmakordne loetellu kandmine oli piisavalt põhjendatud. Nimetatud kohtuotsuse põhjenduste grammatiline tõlgendamine on sellega seoses juba iseenesest piisav. Nimetatud kohtuotsuse punktis 39 on märgitud:

„Neil asjaoludel tuleb teha järeldus, et nõukogu näib olevat rikkunud ELTL artikli 296 teises lõigus ja määruse nr 961/2010 artikli 36 lõikes 3 ette nähtud põhjendamiskohustust. Esimene väide [nimetatud määruse põhjenduse puudumise kohta] näib niisiis olevat põhjendatud ning sellega tuleb seega nõustuda.“

86 Igal juhul, kuna ta ei vaidlustanud määruse nr 668/2010 seaduslikkust tühistamishagi teel (vt punkt 3 eespool), siis peab hageja käesoleva kahju hüvitamise nõude raames tõendama selle piirava meetme õigusvastasust kui tingimust, mis võib Üldkohtu viia nii kaugele – juhul kui liidu vastutuse tekkimise muud tingimused on täidetud; see ei ole siin aga tõendatud –, et ta kohustab nõukogu hüvitama hageja nõutud kahju (vt punkt 29 eespool). Nimelt ei võimalda siinses asjas hageja viide 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsusele HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) (vt punkt 67 eespool) järeldada, et on täidetud piisavalt selge rikkumise esinemise tingimus seoses hageja nime esmakordse loetellu kandmisega määruse nr 668/2010 alusel, kuna nimetatud akti õiguspärasust tuleb tühistamishagi esitamata jätmise korral eeldada, kuni ei ole tõendatud vastupidist.

87 Mis puudutab seejärel määrust nr 961/2010, siis ei ole vaidlust, et Üldkohus tühistas oma 7. detsembri 2011. aasta kohtuotsusega HTTS *vs.* nõukogu (T-562/10, EU:T:2011:716) selle akti hagejat puudutavas osas, kuna tema nime kandmine nimetatud määrusele lisatud loetelusse oli ebapiisavalt põhjendatud.

88 Mis puudutab nüüd aga liidu lepinguvälise vastutuse tekkimist, mis tuleneb olenevalt olukorrast selle määruse tühistamisest, siis ilmneb väljakujunenud kohtupraktikast, et akti ebapiisavad põhjendused ei saa tekitada liidu vastutust (kohtuotsus, 11.7.2007, Sison *vs.* nõukogu, T-47/03, ei avaldata, EU:T:2007:207, punkt 238).

89 Sellegipoolest peab siinse kahju hüvitamise nõude raames kõnealuse piirava meetme õiguspärasust igal juhul hindama hilisemate põhjenduste alusel, mille nõukogu esitas oma 23. jaanuari 2012. aasta otsuses 2012/35/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT 2012, L 19, lk 22) ja millega säilitati hageja nimi loetelus, mis on lisatud nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsusele 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2007/140/ÜVJP (ELT 2010, L 195, lk 39); selles põhjenduses on märgitud:

„IRISLi kontrolli all ja/või tegutseb IRISLi nimel. HTTS on registreeritud Hamburgis samal aadressil nagu IRISL Europe GmbH ja ettevõtte juht dr Naser Baseni töötas varem IRISLis.“

90 Nimelt võimaldavad need täiendavad põhjendused käesoleva hagi raames, milles palutakse hüvitada kahju, mis hagejale tekkis alates 26. juulist 2010 kuni 23. jaanuarini 2012, esiteks hagejal mõista põhjuseid, miks ta sellel perioodil vaidlusalustesse loeteludesse kanti, ja teiseks Üldkohtul hinnata tervikuna põhjuseid, mis poolte arvates on selle kahju aluseks, mis hageja arvates tal viidatud perioodil tekkis.

91 Kõigest eeltoodust nähtub, et käesolev väide tuleb seega tervikuna tagasi lükata.

92 Seetõttu tuleb hagi tervikuna jätta rahuldamata, ilma et oleks vaja uurida, kas teised liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimused on täidetud, või võtta seisukohta aegumist puudutava asja läbivaatamist takistava asjaolu kohta.

93 Neil asjaoludel ei ole vaja rahuldada hageja menetlust korraldava meetme taotlust, mis puudutas tema direktori ja ainuosaniku ärakuulamist tunnistajana.

IV. Kohtukulud

94 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

95 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1 kannavad menetlusse astunud institutsioonid ise oma kohtukulud.

96 Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt nõukogu nõudele hageja kanda, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud. Lisaks kannab komisjon ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda),

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud.

3. Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.

Frimodt Nielsen Forrester Perillo

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 13. detsembril 2017 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

I. Faktid ja vaidluse taust 2

II. Menetlus ja poolte nõuded 3

III. Õiguslik käsitlus 4

A. Hagi ese 4

B. Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hageja kahju hüvitamise nõue on aegunud 4

C. Sisulised küsimused 5

1. Sissejuhatavad märkused kohtupraktikast tulenevate kriteeriumide kohta, mis puudutavad kahju hüvitamise nõude raames õigusvastasuse hindamist 5

2. Esimene väide, et on rikutud loeteludesse kandmise sisulisi tingimusi 6

a) Poolte argumendid 6

b) Üldkohtu hinnang 7

3. Esimene väide, et on rikutud põhjendamiskohustust 10

a) Poolte argumendid 10

b) Üldkohtu hinnang 11

1) Selle argumendi hilinenud laad, mis puudutab esiteks tõhusa kohtuliku kaitse õiguse rikkumist 11

2) Selle argumendi hilinenud laad, mis esitati teiseks seoses nõukogu poolt tõendite edastamata jätmise kohta 12

3) Esimese väite põhjendatus 12

IV. Kohtukulud 14